

Bevaring av gamle bilder

Strinda historielag
26. oktober 2022

Hogne Heir

Jeg har tenkt å si noe om

- Hva er fotobevaring?
- Hvorfor fotobevaring?
- Håndtering av gamle bilder
- Digitalisering og filformater
- Hva kan registreres i det digitale bildet
- Organisering og arkivering (lagring og gjenfinning)
- Kilder til informasjon om bildene
- Digital restaurering av bilder
- To eksempler på fotobevaring
- Biprodukt av fotobevaring

Om meg selv

- Født 1957
- Slektsgransking har vært hobby fra midten av 1980-tallet.
- Har siden år 2000 digitalisert (skannet) over 19 000 gamle bilder og dokumenter.

Hvordan jeg fattet interesse for bevaring av gamle bilder

Fant bilder uten navn i gamle familiealbum. De er min slekt, men hvem er de?

Tok fotokopier av bildene. Dro på besøk til slektninger og spurte om noen kjente personene. Fikk navnsatt en del. Ofte dukket det opp andre bilder av disse.

Fikk låne bilder, og tok til å skanne bildene.

Hva er fotobevaring?

- Ta vare på det fysiske bildet så det ikke forsvinner
- Hvem som er på bildet
- Hvor er bildet tatt
- I hvilken anledning er bildet tatt
- Når er bildet tatt
- Få tak i historier som kan knyttes til bildet (personer, sted, når, anledning)

Hvorfor er fotobevaring viktig?

- Når vi vet hvem, hvor, anledning og når, så øker verdien av bildet
- Når bildet knyttes til historier, trer personene frem for oss
- Historier om bygninger og landskap fortelles
- Bildene gir oss kunnskap om fortida som vi ikke kan lese oss til

Håndtering og oppbevaring av gamle bilder

Gamle bilder finnes som:

- Papirkopier
- Negativer i ulike format og type (glass og film)
- Dias / lysbilder (positiv film)
- Metall (ferrotypi)

Med riktig utstyr kan alle disse «originalene» digitaliseres.

Håndtering

- Unngå å få fingermerker på bildene.
- Ikke forsøk å fjerne flekker og prikker med skarpe gjenstander – de kan ofte fjernes digitalt.
- Støv tørkes av med en rein, tørr klut før skanning.

Oppbevaring av originaler

- Unngå direkte sollys på bildene
- Oppbevares mørkt og med lav luftfuktighet.

Digitalisering og filformater

- Digitalisering krever skanner. For papirbilder lyses bildet opp fra en side (bordskanner). Er ofte del av en skriver/skanner.
- Digitalisering av negativer og dias krever lys fra begge sider. Negativskannere kan vanligvis skanne dias. Noen bordskannere kan også digitalisere negativer og dias.
- Fordelen med bordskannerne er at de ofte håndterer negativer i ulike formater.

- Digitale bilder har mange filformater. De mest brukte er:
 - jpeg (eller jpg) .. komprimert billedfil
 - tiff ukomprimert billedfil
 - psd brukes av Photoshop, er ukomprimert
 - pdf er ikke ei billedfil
- Det finnes flere gratisprogrammer på nettet som kan konvertere fra en filtype til en annen.

- Hvilken oppløsning, ppt (punkter per tomme), bildet skal skannes i, avhenger av behovet for å få fram detaljer.
- For gruppebilder på papir, varierer oppløsningen med størrelsen på bildet. Formålet er å plukke ut enkeltpersoner.
 - Bilder i A5 eller mindre = 1200 ppt.
 - Bilder i A4 eller større = 800 ppt.
- Portrett på papir skannes i 600 eller 800 ppt.
- Negativer fra 135-film og dias skanner jeg i 3200 ppt eller 4800 ppt.

Noen bilder er større enn A4 - hva da?

- Jeg har programmene Arcsoft Scan-n-Stitch Deluxe og Microsoft ICE (gratisprogram). Bilder i stort format skannes i flere deler på A4-skanner. Programmene setter sammen bildet.
- Sjekk om det er mulig å skanne bildet hos noen som har A3-skriver. De kan ofte også skanne i A3.

Hvordan holde orden på
over 19 000 bilder?

Behov for systematisering

I digitale bilder finnes «usynlig» felt.

Noen opplysninger lages av kameraet og skanneren, for eksempel dato, klokkeslett, med mer.

Andre opplysninger kan skrives i feltene.

Det som registreres blir lagret i bildet.

Dette kalles metadata

(lat. – betyr «om» og «opplysninger»)

Her kan blant annet registreres:

- forfatter/fotograf
- tittel
- opphavsrett
- bildetekst
- søkeord eller tag

Det finnes flere verktøy for registrering av metadata. Her er to:

IrfanView (gratisprogram, finnes på engelsk og mange andre språk, men ikke norsk)

Håndterer billedfiler som Office-program ikke klarer.
Får ikke registrert metadata på andre enn jpeg- filer.
Kan ikke søke på felt i bildene.

FotoStation (årlig kostnad ca. 2800 kr + moms.
Finnes på norsk, og flere andre språk)

Fungerer med alle filtyper.
Kan søke på felt i bildene.

FotoStation

Jeg bruker dette programmet.

Levanger historielag kjøpte inn en tidlig versjon av programmet til bruk ved fotoregistrering.

Uunnværlig ved registrering og gjenfinning.

Prosjekt «Bevaring av gamle bilder fra Levanger».

Registrering av gamle bilder (hvem, når, hvor og anledning) har stor verdi i forbindelse med slektsgransking.

Forsto at det hastet med arbeidet – kildene blir borte. Hvem kan navngi og plassere personer på et bilde uten å ha kjennskap til personene?

Gruppebilder som dukket opp, ga flere navn.

Gruppebilder er ofte nøkkelen til navn på portrettbilder.

Folkehøgskolen
på Munkrøstad
i Frol,
1884 - 1885.

Her finnes
elevliste.

Fikk ideen til prosjektet «Kjenner du konfirmanten?» med innsamling, registrering og navnsetting av gruppebilder av konfirmantkull fra Levanger og Frol.

Prosjektet utviklet seg til å omfatte gruppebilder fra lag og foreninger i Levanger og Frol.

Nå er prosjektet utvidet til å omfatte alle de 5 gamle kommunene som ble til dagens Levanger kommune på 1960-tallet.

- Konfirmasjonsbilder (gruppebilder)
- 50-årskonfirmasjonsbilder
- Bilder fra skolene.
Fra skolen eller aktiviteter i skolens regi.
- Framhaldsskolene
- Songlag
- Orkester
- Arbeidslag
- Religiøse grupper
- Familiegrupper
- Andre grupper og lag

Hva gjør jeg med bildene?

(Eksempel konfirmasjonsbilde fra Levanger)

- 1) Låner bildet og noterer opplysningene som eieren har.

2) Skanner bildet og registrerer opplysningene «i bildet»

3) Nummererer alle på bildet

Foto: S. Bjerkan
Digitlaisert og navnsatt av
Hogne Heir / Levanger historielag

Bildet er utlånt av Solveig Lunde Valbekmo

4) Lager en tabell for å skrive inn navn

Konfirmanter 1963 (7. juli) fra Levanger og Frol i Levanger kirke. Bilde lånt av Solveig Lunde Valbekmo. Foto S.Bjerkan

Nr	Navn
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	

5) Sender skannet bilde (unummerert og nummerert) og tabell på e-post til eieren for navnsetting.

Hvor det er en eldre eier uten e-post har jeg dratt på besøk.

Konfirmanter fra Levanger og Frol i Levanger kirke 7. juli 1963. 1 Toril Sagmo, 2 Randi Marie Vangstad, 3 Anne Karin Laugen, 4 Torhild Ekseth, 5 Janne Britt Velva, 6 Anna Oline Reitan, 7 Bjørg Astrid Knutsen, 8 Tove Slåtsve, 9 Sigrun Røstad, 10 Solveig Lunde, 11 Britt-Beathe Langåssve, 12 Kari Nilsen, 13 Eva Irene Nessø, 14 Brit Eva Rokne, 15 Liv Irene Rendum, 16 Nanna Simonsen, 17 Kjell Helge Skjetnemark, 18 Per Loar Lund, 19 Asbjørn Bernhard Sørholt, 20 Stein Edgar Staberg, 21 Ole Morten Fjerdings, 22 Karl John Amdal, 23 Harry Aune, 24 Jan Bernhard Gravås, 25 Torgeir Persøy, 26 Ole Jørgen Næss, 27 Steinar Hojem, 28 Gunnar Arnfinn Myhre, 29 Odd Arne Bye, 30 Per Tore Johansen, 31 Jardar Strand, 32 Terje Steinar Barstad, 33 Bjørn Olav Nygård, 34 Arvid Landås, 35 Leif Kristian Hogstad, 36 Terje Granås, 37 Rolf Øvrum, 38 Kjell Olav Rendum, 39 Steinar Johannes Johansen, 40 hjelpeprest Leif Maanum.

6) Når bildet er navnsatt, skriver jeg navna «på bildet».

7) Sender nummerert/navnsatt bilde til eieren.

8) Skriver ut nummerert/navnsatt bilde i A3.

9) Arkiverer bilde i A3 perm.

10) Gruppebildene av konfirmanter i Levanger og Frol fra 1916 til 1970, er publisert på historielagets hjemmeside.

På hjemmesiden til Levanger historielag er det publisert 89 gruppebilder av konfirmantkull fra Levanger og Frol.

Bildene er tatt mellom 1916 og 1970.

Perioden dekker mer enn 4400 konfirmanter.

På hjemmesiden er det et felt for søk i tekst.

Dessverre fungerer ikke denne ved søk i teksten til

bildene. Men Google-søk gir treff på navn i

konfirmasjonsbildene på hjemmesiden.

**Hjemmesiden til historielaget
er for tiden nede.**

Hva skjer med bilder som historielaget
har registrert og navnsatt, men som
ikke er publisert?

Levanger historielag har ikke eget fotoarkiv for digitale bilder, så foreløpig befinner bildene seg hos meg.

Jeg har en back-up løsning.

Kilder til informasjon om gamle bilder

- Egen familie
- Lokalhistoriske publikasjoner
- Nettstedet «DigitaltMuseum» - Levanger fotomuseum
- Avisarkivet i Nasjonalbiblioteket
- Kirkebøker – digitalisert og lesbare på nettet (80-års klausul)
- Folketellinger - 1920 er den siste åpne (100 års klausul)
- Fritekstsøk i «Digitalarkivet»
- Nettstedet «Gravminner» hos Slekt og Data
- Nettstedet «Find a grave» - USA og Canada
- Utvandningslister
- Facebook – publiser bildet og spør om andre har opplysninger
- Gunnerusbiblioteket – en del av NTNU Universitetsbiblioteket
- Fotografregisteret Preus museum – om norske fotografer

Digital restaurering av gamle bilder

Enkelte bilder har skader det er lett å rette opp. Dette er streker, tynne bletter og prikker.

Større skader kan også rettes opp.

Tidsbruk og evt. kostnader vurderes, spesielt om profesjonelle skal gjøre jobben.

Jeg bruker Adobe Photoshop Elements.

GIMP og

FastStone Image Viewer er

brukbare gratisprogram

Eksempler på digital restaurering

- 1/2 til 2 timers arbeid

Eksempler på digital restaurering

- Mange timers arbeid

To eksempler på fotobevaring

Del 1)

Bilder som var oppbevart feil,
- redningsaksjon

I 2005 oppdaget vi en koffert på et sted hvor det hadde kommet inn fukt.

I kofferten lå det flere hundre løse bilder og bilder i album.

Godt å ha en stor garasje
når fuktige bilder skal
reddes.

Ikke var bildene bare fuktige. Muggsoppen trivdes også.

En lett fuktig skumsvamp fjernet det meste av muggsoppen på overflaten.

Etter å ha tørket i garasjen og muggsoppen på overflaten på alle bildene var fjernet, ble de pakket ned og glemt.

I mai 2020, 15 år senere, tok vi frem bildene.

For å unngå muggsopp inne, ble pc og skanner montert opp ute på hagebordet (under tak).

Alle bildene ble skannet.

Deretter kastet vi papirkopiene.

Over 400 bilder med fuktskader er tatt vare på som digitale kopier.

Bildet etter tørking i garasjen

Med litt arbeid kan de fleste bildene forbedres

Skannet bilde

½ time med retusjering

Konvertert til SH

To eksempler på fotobevaring

Del 2)

Tre bilder som fikk større verdi

Foto: L.E. Larsson,
Verdal

Ingen signatur av
fotograf

Buekorps

ca. 1906

Militær gruppe

Tilhører
Petter Tiller

Militær gruppe

Tilhører
Petter Tiller

Hvem er Petter Tiller?

Søk etter personer i folketellingen fra 1900

Tilpass resultatet

Skru av variantsøk

Nullstill

SØK

Personalia

Fornavn:

petter

Etternavn:

tiller

Søket ditt ga 2 treff:

1

Vis liste

Relevans

Navn	Fødselsdato	Fødested	Still./Stand	Bosted	Hendelsesdato	Kilde
Petter Tiller	♂ 1860	Stordalen	hf g Husmand og murer	Dyrøy herred: Seljevold	1900	Folketelling 1900 for 1926 Dyrøy herred
Petter Andreas Tiller	♂ 1888	Levanger kjøpstad	s ug Søn	Levanger kjøpstad: Haakon den godes Gade	1900	Folketelling 1900 for 1701 Levanger kjøpstad

1

Beboere:

	H.nr	Alder/født	Fødested	Bostatus	Familiestilling	Sivilstand	Yrke
001 Olaus Tiller	01	1858	Værdalen	b	hf	g	Snedkermester
002 Peroline Mathilde Tiller	01	1864	Skogn	b	hm	g	Hustru
003 Petter Andreas Tiller	01	1888	Levanger kjøpstad*	b	s	ug	Søn
004 Frida Marie Tiller	01	1892	Levanger kjøpstad*	b	d	ug	Datter
005 Jonetta Sunde	01	1885	Skogn	b	tj	ug	Stuepige
006 Arne Gotfred Norberg	01	1882	Levanger kjøpstad*	b	tj	ug	Snedkersvend
007 Anders Julius Aasaunet	01	1882	Levanger L. Sogn	b	tj	ug	Snedkerlærling
008 Hansine Sætthe	01	1860	Skogn	b	el		
009 Lorens Aksnes	01	1868	Værdalen	b	el		
010 Anna Aksnes	01	1883	Værdalen	b	el		

Fylke: Nord-Trøndelag
Kommune (1947): Levanger
Geografisk område: Levanger komm.
Startår: 1900
Sluttår: 1900

Tellingskrets:

003 >

Bosted by:

0046 Haakon den godes Gade >

Søk etter personer i folketellingen fra 1910

Tilpass resultatet

Skru av variantsøk

Nullstill

Q SØK

Personalia

Fornavn:

petter andreas

Etternavn:

tiller

Søket ditt ga 1 treff:

1

Vis liste

Relevans ▾

Navn	Fødselsdato	Fødested	Still./Stand	Bosted	Hendelsesdato	Kilde
Petter Andreas Tiller 	1888-06-23	Levanger	s ug Snedkersvend	Levanger: Håkon d. godesgate 33	1910	Folketelling 1910 for 1701 Levanger Kjøpstad

1

Beboere:

	H.nr	Alder/født	Fødested	Bostatus	Familiestilling	Sivilstand	Yrke
001 Olaus A. Tiller	01	1858-10-18	Værdalen	b	hf	g	Snedker S
002 Peroline Mathilde Tiller	01	1864-04-01	Skogn	b	hm	g	Stiller huset, selger melk
003 Petter Andreas Tiller	01	1888-06-23	Levanger	b	s	ug	Snedkersvend
004 Frida Marie Tiller	01	1892-06-02	Levanger	b	d	ug	Tandteknikerske
005 Oddbjørg Matilde Tiller	01	1901-04-08	Levanger	b	d	ug	Gaar paa skole
006 Martine Grythe	01	1827-01-12	Ytterøen	b	Svigermor		
007 Nelly Kvarving	01	1883-12-08	Stod	b	Tjenestepige		

Fylke: Nord-Trøndelag
Kommune (1947): Levanger
Geografisk område: Levanger komm.
Startår: 1910
Sluttår: 1910

Tellingskrets:

002 >

Bosted by:

0050 Håkon d. godesgate 33 >

Søk etter personer i folketellingen fra 1920 (ufullstendig)

Tilpass resultatet

Skru av variantsøk

Nullstill

SØK

Personalia

Fornavn:

petter andreas

Etternavn:

tiller

Søket ditt ga 0 treff

Vi beklager, kanskje disse søketipsene kan hjelpe:

- Prøv å søke med færre opplysninger, f.eks. bare fornavn og etternavn.
- Sjekk skrivefeil og stavemåte. Gamle navn kan ha en annen skrivemåte.
- Prøv å utvide det geografiske området du søker i.
- [Ofte stilte spørsmål om søkbart materiale](#) >

Ingen treff på Petter Andreas Tiller i folketellingen 1920

Bli medlem!

Snarvei til våre tjenester ▾

Start med slektsforskning ▾

Hva skjer? ▾

Slekt og Data der du bor ▾

Om Slekt og Data ▾

Gravminner

Finn en grav

Registrer ny grav

Gravplasser

Ofte stilte spørsmål

Om gravminnebasen

Finn en grav

Hjelp

Fornavn	olaus	Født	Fra	Til	Død	Fra	Til		Norge
Pikenavn		År			År				
Etternavn	tiller	Mnd			Mnd				Velg fylke
		Dag			Dag				Velg kommune
		Dato			Dato				Velg gravplass

 Nullstill søk Utvidet søk Vis kun eksakt søk

Søk

Søkeresultater

	Fornavn ↕	Etternavn ↕	Pikenavn ↕	Født ↕	Død ↕	Land ↕	Fylke ↕	Kommune ↕	Gravplass ↕	Felt ↕
→	Peter Olaus	Tiller		N/A	1967	NOR	Trøndelag	Trondheim	Lademoen	04
→	Olaus A.	Tiller		18.10.1858	05.06.1926	NOR	Trøndelag	Levanger	Levanger	H
→	Olaus A.	Tiller		12.03.1812	29.01.1885	NOR	Troms og Finnmark	Karlsøy	Karlsøy gamle	N/A
→	Olaus	Tiller		11.03.1858	30.06.1911	NOR	Trøndelag	Stjørdal	Skatval	N/A
→	Ole Albert Olausen	Tiller		09.12.1877	13.04.1919	NOR	Trøndelag	Verdal	Stiklestad	H
→	Klaus Olaus	Tiller		20.10.1931	26.12.2005	NOR	Trøndelag	Trondheim	Moholt	137

Første

◀ Forrige

1

Neste ▶

Siste

OLAUS A. TILLER

★ 18-10-1858 † 5-6-1926

LINE TILLER

★ 1-4-1864 † 19-2-1950

BERNHARD LARSSON

★ 7-1-1892 † 24-4-1967

FRIDA LARSSON

f. TILLER

★ 2-6-1892 † 30-3-1982

Min kjære, snille mann,
bror, svoger og onkel

Bernhard Larsson

døde plutselig fra meg i dag.

Levanger 24. april 1967.

På familiens vegne

Frida Larsson
f. Tiller.

Vennligst send ikke blomster
til hjemmet.

Min kjære søster

Frida Larsson

sovnet stille inn i dag, nær
90 år gammel.

Levanger 30. mars 1982.

Odbjörg Salberg.

Begravelse fra Levanger ka-
pell tirsdag 6. april kl.
13.00. Velkommen til minne-
stund på Backlund Hotell.

Vår alles kjære

Odbjörg Salberg

f. Tiller — 8/4 1901

døde 9. februar 1988.

Grålum/Levanger.

For familien
Arne K. Salberg

Begravelse fra Levanger
kapell, tirsdag 16. februar
kl. 12.00. Minnesamvær
på Backlund Hotell.

Vår kjære «tante Bjørg»

Odbjörg Salberg

sovnet stille inn
9. februar.

*John
Gunvor
Jan Otto
Per Henrik*

*Aasta
Albert
Toril
Guni*

Min inderlig kjære mann,
min onkel og vår svoger

Direktør, siv.ing.

Jacob Salberg

døde i dag.

Trondheim, den 18. aug. 1964

**Odbjörg Salberg
Arne Salberg**

Svigerinner og svoger

**Kremasjon Tilfredshet kapell
mandag 24. ds. kl. 13.00.**

Det blev vor tunge lod at
meddele slegt og venner at vor
kjære og snille søn og broder

Petter Andreas

er død i Minneapolis vel 28 aar
gammel. Ifølge telegram ¹²/₃ 1917.

Levanger 13. Mars 1917.

Peroline Tiller. O. A. Tiller.

født Grythe.

Frida. Oddbjørg.

D M Levanger Fotomuseum

Foto: Bjerkan, Sverre

Levanger Fotomuseum

Gruppebilde av mann og kvinne med barn, familie

Opplysninger fra fotografprotokoll for 1909 nr. 82: Snedker Tiller m. fam.

Dette er Jonas Henry Støre, farfar til statsminister Jonas Gahr Støre.

Jonas Henry ble født i Levanger 8. februar 1888.
Bildet må være tatt like før han flyttet for å gå på
Oslo handelsgymnasium.
Døde i Oslo 15. november 1974.

Snekkermester Olaus A. Tiller (f. 18.10.1858, d. 05.06.1926) og hustru Peroline (Line) Tiller (f. Grythe 01.04.1864, d. 19.02.1950) med barna:

- Odbjørg (f. 08.04.1901, d. 09.02.1988)
- Frida (f. 02.06.1892, d. 30.03.1982)
- Petter Andreas (f. 23.06.1888, d. i Minneapolis 12.03.1917).

Familien bodde i Håkon den Godes gate 33, Levanger.

Et «biprodukt» av prosjektet
Bevaring av gamle bilder.

For første gang gir Levanger
historielag ut kalender.

Kalender 2023

Kirkegata i Levanger pyntet til jul i 1958.
Foto: Per Renbjør. Eier av bildet: Levanger Fotomuseum.
Informasjon om Per Renbjør, se baksiden av kalenderen.

Kveldstund på Gryte søndre i Grytesgrenda ved Movatnet på midten av 1930-tallet. Fra venstre: Gudrun Strøm (1914-1999) (g. Morris), kaler ulla; Anton Strøm (1877-1947), koser med katta; Jenny Berget (1920-1989) (g. Langås), hekler; Lea Person (1909-1937) (g. Løvold), strikker; Ivar Strøm (1912-2000), spiller fiolin og Laura Strøm (f. Gryte 1878-1970) ved rikken. Foto: trolig Sigvard Strøm. Bildet er utlånt av Lene Strøm.
For mer informasjon om Gryte søndre, se side 233 i Skogn Historie, Band VIII, Markabygda og Ekne, og side 324 i Skogn Historie, band XII, gjæds- og slekthistorie for gnr. 44-68.

Grethe Nikoline Hanssen (f. Thingstad 1855 i Levanger landsokn), mor til fotograf Emma Hanssen. Bildet er fra hjemmesiden til Åsen Museum og historielag. Digitalisering: Arne Langås (2008). Det er trolig datteren Emma som har tatt bildet.

Emma Hanssen ble født 1881 i Trondheim. Her gikk hun i fotografilære hos Karl Aspaas. I 1915 flyttet hun og søsteren Mimi til Levanger. Emma hadde fotoatelier på hjørnet Jernbanegata og Brogata. Søsteren hadde frisersalong samme sted. I 1923 flyttet Emma til Skarnes, hvor hun fortsatte som fotograf. Døde i Oslo 1972.

Levanger historielag er interessert i å låne bilder tatt av fotograf Emma Hanssen.

Oktober 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
39							1
40	2	3	4	5	6 ●	7	8
41	9	10	11	12	13	14 ●	15
42	16	17	18	19 Markabygda kirke innviet 1887	20 Levanger Historielag stiftet 1977	21	22 ●
43	23	24	25	26	27	28 ○	29 Sommerlid slutter
44	30	31					

Takk for meg!

Hogne Heir

Tlf.: 91133851

E-post: hogneh@hotmail.com